هەڵۆکان - باش و خراپەکان

بەڵام ئەوانەی چاوەڕوانی یەزدانن، هێزی خۆیان نوێ دەکەنەوە. وەک هەڵۆ بە باڵەوە بەرز دەبنەوە. ڕادەکەن وماندوو نابن؛
٤٠:٣١ ئەوانیش دەڕۆن و بێهۆش نابن.« ئیشایا
هەرچەندە خۆت وەک هەڵۆ بەرز بکەیتەوە و هێلانەکەت لە نێوان ئەستێرەکاندا دابنێیت، لەوێ دەتخەمە خوارەوە، یەزدان
دەفەرموێت. عوبدیە 1:4

پێنج کتێبی پیرۆز

١٩:٤ ئێوە بینیتان چیم بەسەر میسرییەکان کرد و چۆن لەسەر باڵی هەڵۆ هەڵمگرت و هێنایان بۆ لای خۆم. دەرچوون

،ئەمانە ئەوانەن کە لە نێو باڵندەکاندا قێزەونتان دەبێت. ناخورێن، قێزەونن: هەڵۆ و ئێسک و ئۆسپرا و قوو و پەلیکان و هەڵۆی گێر
١٣،١٨ :١١ لێڤیەکان

:١٤ بەڵام ئەمانەن کە ناخۆن: هەڵۆ و ئێسک و کۆتر و کۆتر و کۆتر و هەڵۆی گێر و کۆرمۆرانت، دووبارەکردنەوەی یاساکان
١٢، ١٧

یەزدان نەتەوەیەک لە دوورەوە لە کۆتایی زەویەوە دەهێنێتە دژی تۆ، بە خێرایی وەک هەڵۆ دەفڕێت. نەتەوەیەک کە زمانی
٢٨:٤٩ تێناگەیت؛ دووبارەکردنەوەی دووبارە

وەک چۆن هەڵۆ هێلانەکەی دەجووڵێنێت و بەسەر بەچکەکانیدا دەفڕێت و باڵەکانی بڵاودەکاتەوە و دەیانگرێت و لەسەر باڵەکانی
:٣٢ هەڵیاندەگرێت، بەم شێوەیە یەزدان بە تەنیا سەرکردایەتی کرد و خوداوەندێکی نامۆ لەگەڵیدا نەبوو. دووبارەکردنەوەی دووبارە
١١-١٢

هۆنراوە

شاول و یۆناتان لە ژیانیاندا خۆشەویست و دڵخۆش بوون، لە مردنیشیاندا دابەش نەبوون: لە هەڵۆ خێراتر بوون، لە شێر بەهێزتر
١:٢٣ ساموئێل ٢ .بوون

٩:٢٦ وەک کەشتییە خێراکان تێدەپەڕن، وەک هەڵۆیەک کە پەلە دەکات بۆ نێچیر. ئەیوب

٣٩:٢٧ ئایا هەڵۆ بە فەرمانی تۆ بەرز دەبێتەوە و هێلانە دەکاتە بەرز؟ ئەیوب

)زبورێکی داود.(ئەی گیانم، ستایشی یەزدان بکە، هەموو ئەوەی لە ناومدایە، ناوی پیرۆزەکەی پیرۆز بکە. ئەی گیانم ستایشی
یەزدان بکە و هەموو سوودەکانی لەبیر مەکە، ئەو کەسەی دەمت بە شتە باشەکان تێر دەکات. بەجۆرێک گەنجی تۆ وەکو هەڵۆ
١-٢،٥ :١٠٣ نوێ دەبێتەوە. زبور

ئایا چاوەکانت دەخەیتە سەر ئەوەی کە نییە؟ چونکە بە دڵنیاییەوە دەوڵەمەندییەکان خۆیان دەکەنە باڵ؛ وەک هەڵۆیەک بەرەو ئاسمان
٥ :٢٣ دەفڕن. پەندەکانی

ئەو چاوەی گاڵتە بە باوکی دەکات و سووکایەتی بە گوێڕایەڵی دایکی دەکات، کۆترەکانی دۆڵ هەڵیدەگرن و هەڵۆ بچووکەکان
دەیخۆن. سێ شت هەیە کە زۆر سەرسوڕهێنەرن بۆ من، بەڵێ چوار شت کە من نایزانم: ڕێگای هەڵۆ لە هەوادا. ڕێگای مارێک
١٩-١٧ :٣٠ لەسەر بەردێک؛ ڕێگای کەشتییەک لە ناوەڕاستی دەریادا؛ و ڕێگای پیاوێک کە خزمەتکارێکی هەیە. پەندەکانی

پێغەمبەران

بەڵام ئەوانەی چاوەڕوانی یەزدانن، هێزی خۆیان نوێ دەکەنەوە. وەک هەڵۆ بە باڵەوە بەرز دەبنەوە. ڕادەکەن و ماندوو نابن؛ ئەوانیش دەڕۆن و بێهۆش نابن.« ئیشایا ٤٠:٣١

سەیرکە، وەک هەور بەرز دەبێتەوە و گالیسکەکانی وەک گێژەڵوکێک دەبن، ئەسپەکانی لە هەڵۆ خێراترن. ئاخ بۆ ئێمە! چونکە ئێمە خراپ بووین. یەرمیا ٤:١٣

چونکە یەزدان ئەمە دەفەرموێت: سەیرکە، وەک هەڵۆ دەفڕێت و باڵەکانی بەسەر مۆئابدا بڵاودەکاتەوە. یەرمیا ٤٨:٤٠

ترسناکی و شانازی دڵی تۆی فریودا، ئەی ئەوی لە درزەکانی بەرددا دەژیت، بەرزی گردەکەت بەدەستەوەیە، هەرچەندە هێلانەکەت بەرز بکەیتەوە وەک هەڵۆ، لێیەوە دەتخەمەوە خوارەوە، یەزدان دەفەرموێت. سەیرکە، دێتە سەرەوە و وەک هەڵۆ دەفڕێت و باڵەکانی بەسەر بۆزرادا بڵاودەکاتەوە، لەو ڕۆژەدا دڵی پیاوە بەهێزەکانی ئەدۆم وەک دڵی ژنێک دەبێت کە لە ئازارەکانیدایە. یەرمیا ٤٩: ١٦،٢٢

.گۆشەگیرکەرانمان لە هەڵۆکانی ئاسمان خێراترن، لەسەر شاخەکان بەدوای ئێمەدا ڕۆیشتن، لە بیابانەکاندا چاوەڕێیان دەکردین ماتەمینی ٤: ١٩

سەبارەت بە شێوەی ڕووخساریان، چواریان ڕووخساری پیاوێک و ڕووی شێرێکیان لە لای ڕاستەوە بوو، چواریان ڕووخساری گایەکیان لە لای چەپەوە بوو. هەروەها چواریان ڕووخساری هەڵۆیەکیان هەبوو. حەزەقێل 1:10

،هەریەکەیان چوار ڕوویان هەبوو، ڕووخساری یەکەم ڕووخساری کەڕوویێک بوو، ڕووخساری دووەم ڕووی پیاوێک بوو ڕووی سێیەمیان ڕووی شێر بوو، ڕووی چوارەمیان ڕووی هەڵۆ بوو. حەزەقێل ١٠: ١٤

و بڵێ: »یەزدانی پەروەردگار ئەمە دەفەرموێت. هەڵۆیەکی گەورەی باڵە گەورە و باڵ درێژ و پڕ لە پەڕ، ڕەنگی جۆراوجۆری هەبوو، هاتە لوبنان و بەرزترین لقی سێدارەکەی گرت، هەڵۆیەکی گەورەی دیکەش هەبوو کە باڵەکانی گەورە و پەڕەکانی زۆر بوو، سەیرکە، ئەم ترێیە ڕەگەکانی بەرەو خۆی کێشا و لقەکانی بەرەو خۆی تەقاند، تا لە لای چەقۆکانی چاندنەکەیەوە ئاوی پێبدات. حەزەقێل ١٧: ٣،٧

هەر لەو کاتەدا شتەکە بەسەر نەبوخودنەسردا هات، لە مرۆڤەکان دوورخرایەوە و وەک گا چیمەنی دەخوارد و جەستەی بە شەبنەمی ئاسمان تەڕ بوو، تا مووەکانی وەک پەڕەکانی هەڵۆ گەورە بوون و نینۆکەکانی وەک چنگێکی باڵندە. دانیال ٤:٣٣

یەکەمیان وەک شێر بوو، باڵەکانی هەڵۆی هەبوو، سەیرم کرد تا باڵەکانی هەڵکەندران و لە زەویەوە بەرزکرایەوە و وەک مرۆڤ لەسەر پێیەکانی وەستا و دڵی مرۆڤی پێدرا. دانیال ٧:٤

شمشاڵەکە بخەرە سەر دەمت. وەک هەڵۆیەک دێتە سەر ماڵی یەزدان، چونکە پەیمانی منیان سەرپێکردووە و یاساکەم سەرپێچی کردووە. هۆشەع ٨:١

هەرچەندە خۆت وەک هەڵۆ بەرز بکەیتەوە و هێلانەکەت لە نێوان ئەستێرەکاندا دابنێیت، لەوێ دەتخەمە خوارەوە، یەزدان دەفەرموێت. عوبدیە 1:4

.کەچەڵت بکە و بۆ منداڵە ناسکەکانت ڕاپرسیت بکە؛ سەرڕووتاویت وەک هەڵۆ گەورە بکە؛ چونکە ئەوان لە تۆوە بە دیل بوون میکا ١: ١٦

ئەسپەکانیان لە پڵنگەکان خێراترن و لە گورگەکانی ئێوارە توندترن، سوارەکانیان خۆیان بڵاودەکەنەوە و سوارەکانیان لە دوورەوە دێن. وەک ئەو هەڵۆیە دەفڕن کە پەلە دەکات لە خواردن. حەبەقوق ١:٨

پەیمانی نوێ

٢٤:٢٨ چونکە تەرمەکە لە هەر شوێنێک بێت، هەڵۆکان لەوێ کۆدەبنەوە. مەتا

ئەوانیش وەڵامیان دایەوە و پێیان گوت: »پەروەردگار لە کوێ؟« ئینجا پێی گوتن: » لە هەر کوێیەک لاشەکە بێت، هەڵۆکان لەوێ کۆدەبنەوە.« ١٧:٣٧ لوقا

دڕندەی یەکەم وەک شێر و دڕندەی دووەم وەک گوێدرێژ و دڕندەی سێیەم ڕووخساری وەک مرۆڤ بوو، دڕندەی چوارەمیش وەک هەڵۆیەکی فڕیو بوو. پەخشانی ٤: ٧

ژنەکەش دوو باڵی هەڵۆیەکی گەورەیان پێدرا، بۆ ئەوەی بفڕێت بۆ بیابان، بۆ شوێنی خۆی، لەوێ بۆ ماوەیەک و کات و نیو کات لە ڕووی مارەوە خۆراک دەدرێت. پەخشانی ١٢: ١٤

ئەپۆکریفا

ئینجا خەونێکم بینی، لە دەریاوە هەڵۆیەک هاتە سەرەوە، دوانزە باڵ و سێ سەری هەبوو. منیش بینیم، هەڵۆ بە پەڕەکانیەوە دەفڕی و لەسەر زەوی و ئەوانەی تێیدا نیشتەجێ بوون حوکمڕانی دەکرد. منیش بینیم هەڵۆکە لەسەر پەنجەکانی هەڵسا و بە پەڕەکانی قسەی کرد و گوتی: »ئیتر لەسەر جەستەی هەڵۆکە نەبوو، تەنیا سێ سەری پشوودان و شەش باڵی بچووک بوو.« بینیم، وەک شێرێکی هاوارکەر لە دارستانەکە ڕاوەدوونراوە، بینیم دەنگی پیاوێکی بۆ هەڵۆکە نارد و وتی: »هەر بۆیە چیتر دەرناکەون، ئەی هەڵۆ و نە باڵە ترسناکەکانت و نە پەڕە خراپەکانت و نە سەرە خراپەکانت و نە چنگە ئازاربەخشەکانت و نە هەموو جەستەی بێهودەت ئێسدراس 11:1،5،7،23،37،45

لە کاتێکدا شێر ئەم قسانەی بە هەڵۆک کرد، بینیم، بینیم، سەیرکە، ئیتر دەرنەکەوتن و هەموو جەستەی هەڵۆکە سووتاوە بەجۆرێک زەوی لە ترسێکی زۆردا بوو، پاشان لە نارەحەتی و خەواڵووی مێشکم و لە ترسێکی زۆرەوە لە خەو هەڵسام و بە ڕۆحم گوت ،هەڵۆ، کە تۆ بینیوتە لە دەریاوە بەرزبووەوە، ئەوەیە ئەو شانشینییەی کە لە بینینی دانیال براکەتدا بینرا. لە ئەوانەی تێیدا نیشتەجێن بە ستەمێکی زۆرەوە، لە سەرووی هەموو ئەوانەی پێش خۆیان بوون، بۆیە پێیان دەوترێت سەری هەڵۆ. شێرەکەش کە بینیت لە دارستانەوە هەڵدەستێت و هاوار دەکات و بە هەڵۆ قسە دەکات و بە هەموو ئەو قسانەی کە بیستووتە سەرزەنشت دەکات لەسەر ناڕەواییەکەی. 2 ئەسدراس 12:1،3،11،24،31

حەنۆخ

،وە دەستیان کرد بە هێنانەکایەی دڕندەی کێڵگە و باڵندە، بەجۆرێک ڕەگەزی جیاواز سەریان هەڵدا: شێر، پڵنگ، گورگ، سەگ هاینا، بەرازی کێوی، ڕێوی، کۆتر، بەراز، پەپوولە، کەرویشک، باڵندەی پەپوولە، هەڵۆ و کۆتر؛ لە نێوانیاندا گایەکی سپی لەدایک بوو. حەنۆخ ٨٩:١٠

دوای ئەوە لە بینینەکەمدا هەموو باڵندەکانی ئاسمانم بینی کە دێن، هەڵۆ و کەروێشک و باڵندەی پەپوولە و کۆتر. بەڵام هەڵۆکان .سەرکردایەتی هەموو باڵندەکانیان دەکرد؛ دەستیان کرد بە خواردنی ئەو مەڕانە و چاویان هەڵبژارد و گۆشتەکانیان دەخوارد مەڕەکان هاواریان دەکرد چونکە گۆشتەکانیان لەلایەن باڵندەکانەوە دەخوارد و سەبارەت بە منیش لە خەودا سەیرم دەکرد و گریام بۆ ئەو شوانە کە مەڕەکانی لەوەڕاند. بینیم تا ئەو مەڕانە سەگ و هەڵۆ و باڵندەی پەپوولە خواردیان و نە گۆشت و نە پێست و نە ماسولکەکانیان لەسەر مانەوە تا تەنها ئێسکەکانیان لەوێ وەستان، ئێسکەکانیان کەوتنە سەر زەوی و مەڕەکان کەم بوون. حەنۆخ ٩٠: ٢-٤

سەرەڕای هەموو ئەمانە ئەو هەڵۆ و کەروێشک و کۆتر و باڵندەیە هێشتا بەردەوام مەڕەکانیان دەدڕاند و بەسەریاندا دەهاتنە خوارەوە و دەیانخوارد: هێشتا مەڕەکان بێدەنگ بوون، بەڵام بەرخەکان گریاویان دەکرد و هاواریان دەکرد. بینیم تا شوانەکان و هەڵۆکان و ئەو کەرویشک و باڵندەیە هاتن و هاواریان لە کۆترەکان کرد کە قۆچەکەی ئەو بەرانە بشکێنن و شەڕیان لەگەڵ کرد و شەڕیان لەگەڵ کرد، ئەویش شەڕیان لەگەڵ کرد و هاواریان کرد تا یارمەتییەکەی بێت. هەموو هەڵۆ و کەروێشک و کۆتر و باڵندە کۆکرابوونەوە و هەموو مەڕەکانی کێڵگە لەگەڵیان هاتبوون، بەڵێ هەموویان کۆبوونەوە و یارمەتی یەکتریان دا بۆ شکاندنی ئەو قۆچەی بەرخەکە. حەنۆخ ٩٠: ١١، ١٣،١٦

،لە ڕۆژی تەنگانە گوناهبارانەکاندا، مندالەکانتان وەک هەڵۆ سوار دەبن و هەڵدەستن، لە کەروێشکەکان بەرزتر هێلانەکەتان دەبن و سەردەکەون و دەچنە ناو درزەکانی زەوی، و درزەکانی بەرد بۆ هەمیشە وەک کۆنێ لەبەردەم ناڕەواکان، و ئاسکینەکان ئاهێک ٩٦:٢ دەکێشن لەبەر ئێوە و دەگرین. حەنۆخ

کتێبە ونبووەکانی کتێبی پیرۆز

بەڵام بۆچی موسا وتی: »لە بەراز و نە هەڵۆ و نە پەپوولە. نە کەروێشک؛ نە هیچ ماسییەک کە تەرازووی لەسەر نەبێت؟- وەڵام بدەرەوە، کە بە مانا ڕۆحییەکان، ئەو لە سێ عەقیدەی تێگەیشتووە، کە بڕیار بوو لەوێوە کۆبکرێنەوە. ئەو دەڵێت، نە هەڵۆ و نە پەپوولە و نە باڵندە و نە کەرویشک بخۆیت. واتە لەگەڵ ئەو جۆرە پیاوانەدا هاوڕێیەتی مەکە کە نازانن چۆن بە زەحمەت و ،ئارەقەی خۆیان خۆراکیان دەستدەکەوێت، بەڵکو بە شێوەیەکی بریندار شتەکانی ئەوانی دیکە دەسوتێنن؛ و سەیر بکەن چۆن ٩:١،٤ تەڵەیان بۆ دابنێن؛ کاتێک لە هەمان کاتدا وا دەردەکەون کە لە بێتاوانییەکی تەواودا دەژین. نامەی گشتی بەرنابا

کتێبە لەبیرکراوەکانی عەدەن

وە کاتێک پاشا تەماشای کرد، بینی کە لە حاڵەتێکی بێبەشدایە و قژی وەک چنگی دڕندە کێوییەکان درێژ بووە و نینۆکەکانی وەک چنگە هەڵۆیەک درێژ بووە و جەستەی بە تۆز پیس بووە و ڕەنگی ڕووخساری گۆڕاو و کاڵ بووەتەوە و ئێستا وەک خۆڵەمێش ٤:٢٦ بووە. چیرۆکی ئەهیکار

حەیقار چووە شوێنی نیشتەجێبوونی خۆی، فەرمانی بە ڕاوچییەکان کرد دوو هەڵۆی بچووکی بۆ بگرن، ئەوانیش گرتیان و هێنایان بۆ لای، فەرمانی بە پەتچییەکان کرد دوو کێبڵی پەتوو بۆ ببەستن، هەریەکەیان دوو هەزار باڵ درێژیان بوو، وە فەرمانی بە ،دارتاشەکان هێنا و فەرمانی پێکردن دوو سندوقی گەورە دروست بکەن، ئەوانیش ئەمەیان کرد. پاشان دوو کوڕە بچووکەکەی برد و هەموو ڕۆژێک بە قوربانیکردنی بەرخ و خۆراکدانی هەڵۆکان و کوڕەکان بەسەر دەبرد و کوڕەکانیشی سواری پشتی هەڵۆکان بوو، و بە گرێیەکی پتەو بەستیانەوە، و کێبڵەکەی بە پێی هەڵۆکانەوە بەستەوە، و با هەموو ڕۆژێک وردە وردە بەرەو سەرەوە هەڵبفڕن، بە دووری دە باڵ، تا ڕاهاتن و پەروەردە بوون ئەو؛ و بە درێژایی پەتەکە بەرزبوونەوە تا گەیشتنە ئاسمان؛ کوڕەکان ١١-٥:١٠ لەسەر پشتیان بوون. پاشان ئەوانی بۆ لای خۆی ڕاکێشا. چیرۆکی ئەهیکار

بۆیە پاشا هەڵپەڕی و لەگەڵ حەیقەر دانیشت و چووە شوێنێکی فراوان و نارد بۆ ئەوەی هەڵۆکان و کوڕەکان بهێنن و حەیقەر .بەستیانەوە و بە درێژایی پەتەکان ڕێگەی پێداون بۆ هەوا و ئەوانیش دەستیان کرد بە هاوارکردن وەک ئەوەی فێری کردبوون پاشان بۆ لای خۆی ڕاکێشا و لە شوێنی خۆیان دایاننا. پاشا و ئەوانەی لەگەڵیدا بوون بە سەرسوڕمانێکی گەورە سەریان سوڕما و !پاشا لە نێوان چاوەکانیدا ماچێکی حەیقەری کرد و پێی گوت: بە ئارامییەوە بڕۆ ئەی خۆشەویستەکەم! ئەی شانازی شانشینی من بۆ میسر و وەڵامی پرسیارەکانی فیرعەون بدەنەوە و بە هێزی خودای باڵادەست بەسەریدا زاڵ بن.' پاشان ماڵئاوایی لێکرد و سەربازەکانی و سوپاکەی و گەنجان و هەڵۆکانی برد و بەرەو شوێنی نیشتەجێبوونی میسر ڕۆیشت. کاتێک گەیشتە ئەوێ، ڕووی ١٨-٥:١٦ کردە وڵاتی پاشا. چیرۆکی ئەهیکار

پاشا هەموو ئەو شتانەی بۆ ئامادە کرد و چوونە شوێنێکی فراوان. حەیقەر و کوڕەکانی هاتنە سەری و هەڵۆکان و گەنجەکانی لەگەڵ خۆی برد؛ پاشا و هەموو ئاغاکانی ڕۆیشتن و هەموو شارەکە کۆبوونەوە، تا بزانن حەیقەر چی دەکات. پاشان حەیقار هەڵۆکانی لە سندوقەکان دەرهێنا و گەنجەکانی بە پشتیانەوە بەستەوە و پەتەکانی بە پێی هەڵۆکان بەستەوە و وایان لێ کردن بچنە ١٢-٦:١١ هەوا. بەرەو سەرەوە بەرزبوونەوە، تا لە نێوان ئاسمان و زەویدا مانەوە. چیرۆکی ئەهیکار

٧:٤٨ ئەی کوڕەکەم! پیری هەڵۆ باشترە لە گەنجی کەروێشک. چیرۆکی ئەهیکار

.کۆترەکانی یاقوب بە خۆشی ڕادەکەن و هەڵۆکانی ئیسرائیل بە خۆشی دەفڕن. هەموو گەل بۆ هەمیشە شکۆمەندی یەزدان دەکەن ٤:٣٢ پەیمانی یەهودا

،ئینجا گایەک لەسەر زەوی، دوو قۆچی گەورە و باڵی هەڵۆ لەسەر پشتی. و ئێمەش ئارەزوومان دەکرد دەستی بەسەردا بگرین ٧-٦ :٢ بەڵام نەمانتوانی. بەڵام یوسف هات و دەستی گرت و لەگەڵیدا بەرز بووەوە. پەیمانی نەفتالی